

RAPPORTAGE PILOT ONDERZOEK TAAL MET OUDERS

OKTOBER 2015

CREATING TOMORROW

Samir Achbab MSc
Anouk Smeenck MA

COLOFON

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Fieldlab Nieuw-West. Het lectoraat Management van Cultuurverandering ondersteunt organisaties door onderzoek en advies over de ontwikkeling van organisatie- en gemeenschapsculturen, zodat hun maatschappelijke opdracht beter kan worden gerealiseerd. Het lectoraat maakt deel uit van het HvA speerpunt Urban Management dat zich ten doel stelt de uitvoeringskracht van professionals en organisaties in de metropool Amsterdam te versterken.

Auteurs

Samir Achbab MSc
Anouk Smeenk MA

© Hogeschool van Amsterdam

Oktober 2015

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan onder voorwaarde van een volledige bronvermelding.

Amsterdams Kenniscentrum voor Maatschappelijke Innovatie

Lectoraat Management van Cultuurverandering
Wibautstraat 3
Postbus 1025
1000 BA Amsterdam

www.hva.nl/akmi

www.hva.nl/cultuurverandering

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	4
§1.1	Taal met Ouders	4
§1.2	Doelstellingen	4
§1.3	Doelgroep	4
§1.4	Methode	4
§1.5	Begeleiding en huisbezoeken	5
§1.6	Verdiepingsprogramma	5
§1.7	Onderzoek in het project.....	5
§1.8	Evaluatie studenten	6
Hoofdstuk 2	Methodologie onderzoek	7
§2.1	Sociale Inclusie.....	7
§2.2	Metingen	7
§2.3	Taalverkenner Paspoort	8
§2.4	Vragenlijst ouders De Keukentafel	8
§2.5	Observaties	9
Hoofdstuk 3	Resultaten Pilot Onderzoek	10
§3.1	Inleiding	10
§3.2	Vragenlijst ouders De Keukentafel	11
§3.3	Observaties thuissituatie	12
§3.4	Sociale Inclusie.....	12
Hoofdstuk 4	Conclusie & Aanbevelingen studiejaar 2015-2016.....	14
Literatuur		15
Bijlage 1: Sociale Inclusie Test		16
Bijlage 2: Taalverkenner Paspoort.....		19
Bijlage 3: Vragenlijst voor Ouders/Verzorgers		21
Bijlage 4: Middle Childhood Home		25

Hoofdstuk 1 Inleiding

§1.1 Taal met Ouders

Taal met Ouders is een project dat zich richt op het verbeteren van de taalvaardigheid van bewoners van de wijk Slotermeer in Amsterdam Nieuw-West. In het studiejaar 2014-2015 zijn zes studenten, tweedejaars Toegepaste Psychologie, bij BOOT aan de slag gegaan als taalcoach. De studenten zijn in het project gekoppeld aan een ouder die tevens participeerde in het Fieldlabproject De Keukentafel. In twee rondes van 12 weken hebben de studenten de ouders gecoacht in de Nederlandse taalvaardigheid. Dit vond plaats in de thuissetting van de cursisten.

Naast deze taalcoaching hebben de studenten een verdiepingsprogramma gevolgd om zo een beter beeld te krijgen van de problematieken rondom laaggeletterdheid in Amsterdam Nieuw-West. Tevens hebben de studenten een grote rol gespeeld in het onderzoek. In dit hoofdstuk leest u meer over het project en de evaluatie ervan.

§1.2 Doelstellingen

Binnen het project Taal met Ouders staan meerdere doelstellingen centraal:

- Taalniveau van deelnemende ouders van het programma De Keukentafel in Nieuw-West ontwikkelen;
- Zelfredzaamheid vergroten van de deelnemers aan het programma;
- Toekomstige professionals een ervaringsplek bieden waarin zij hun competenties kunnen ontwikkelen.

§1.3 Doelgroep

Taal met Ouders richt zich op de deelnemende ouders van het programma De Keukentafel uit Amsterdam Nieuw-West en die het Nederlands nog onvoldoende beheersen. Dit zijn ouders die wonen in het gebied Slotermeer en waarvan de kinderen via de basisschool zijn aangemeld voor De Keukentafel.

§1.4 Methode

De taalcoachingsmethodiek is ontwikkeld door Stichting Lezen & Schrijven en geschikt voor vrijwilligersprojecten. De coaches zijn studenten Toegepaste Psychologie van de Hogeschool van Amsterdam. Zij zijn getraind in de methodiek van Taal voor het Leven.

Het project bestond uit twee trajecten van 12 weken waarbij elke student was gekoppeld aan een deelnemende ouder van het programma De Keukentafel. De student is 12 weken lang op huisbezoek geweest om de cursist te ondersteunen met taal: schrijven, spreken, luisteren. Een coachingbijeenkomst duurde 1,5 à 2 uur per week. Stichting Lezen & Schrijven verzorgde de methodiek, de trainingen en het cursusmateriaal. De studenten kregen gedurende hun stage twee trainingen van hen aangeboden waarbij ze handvatten kregen voor effectief coaching en begeleiden.

§1.5 Begeleiding en huisbezoeken

De studenten zijn begeleid door een projectassistent Jeugd en Educatie van BOOT. Dit is een derdejaarsstudent van een sociale opleiding (Sociaal Pedagogische Hulpverlening). De projectassistent heeft naast het houden van wekelijkse intervisie ook minimaal vier huisbezoeken afgelegd per student. De projectassistent werd hierin ondersteund door de projectleider. In de wekelijkse intervisiemomenten wisselden de studenten hun ervaringen en kennis uit en leerden zo steeds nieuwe manieren om met situaties bij de cursisten om te gaan.

§1.6 Verdiepingsprogramma

Naast de wekelijkse coachingbijeenkomsten met hun cursisten, hebben de studenten een verdiepingsprogramma gevolgd. Zo hebben de studenten een essay over laaggeletterdheid geschreven en hebben ze buurtbewoners geïnterviewd over hun ervaring met laaggeletterdheid en taal. Tenslotte heeft de groep studenten een wervingsplan opgesteld, in opdracht van Stichting Lezen & Schrijven, om meer taalvrijwilligers te verwerven in Nieuw-West.

§1.7 Onderzoek in het project

Het project en het onderzoek waren erg verweven met elkaar. De studenten vormden de spil in het onderzoek, aangezien zij de relatie onderhielden met de respondenten en vanuit binnenuit de data konden verzamelen. Zo hebben de studenten, per ronde, een voor- en een nameting afgenomen. Aan het einde van een traject met een cursist, hebben de studenten een meer verdiepend interview afgenomen. Ze hebben een training gevolgd om dit interview goed af te kunnen nemen.

Daarnaast hebben de studenten contact onderhouden met de studenten van 'de Keukentafel' die bij dezelfde ouder over de vloer kwam. Ze wisselden ervaringen, observaties en vragen met elkaar uit. In het volgende hoofdstuk leest u meer over het pilot onderzoek.

§1.8 Evaluatie studenten

De studenten hebben hun stageperiode bij Taal met Ouders als zeer leerzaam ervaren. Dit bleek uit de laatste evaluatiebijeenkomst met de groep. Ze benoemden voornamelijk de ontwikkelingsmogelijkheden op het gebied van coachen en begeleiden. Daarnaast geven ze allen aan veel geleerd te hebben over het thema laaggeletterdheid en het aangaan van een professionele relatie met een cliënt. Het onderzoekscomponent in de stage hebben de studenten als zeer interessant ervaren, wat bijdroeg aan een verdiepingsslag.

Daarnaast bleek uit wekelijkse gesprekken met zowel de studenten als de projectassistent die de studenten begeleidde, dat ze allen veel positieve ontwikkeling en vooruitgang zagen bij alle deelnemende cursisten. Uit gesprekken met de studenten en de begeleider bleek dat ze bij alle cursisten een sterke toename van zelfvertrouwen op het gebied van spreken en schrijven merkten. Daarnaast zagen ze een toename in het aantal sociale contacten die de cursisten aangingen in hun omgeving. Een van de redenen hiervan zou kunnen zijn, volgens de studenten, dat de cursisten nu wekelijks Nederlands contact hadden met de student waarbij er naast werken aan de taalvaardigheid ook sociaal contact werd onderhouden. Veel van de cursisten onderhielden daarvoor alleen sociaal contact in hun moedertaal. Door de coaching is hun zelfvertrouwen gegroeid ten aanzien van het Nederlands spreken waardoor ze dus eerder de stap durven te wagen om ook in het Nederlands contact te leggen.

De studenten zijn van mening dat thuis-coaching een meerwaarde vormde in het leerproces aangezien ze hierdoor individuele begeleiding konden bieden, waardoor de cursisten op eigen tempo konden leren. Ook werd er hierdoor een veilige leeromgeving gecreëerd waarin de cursisten vragen durfden te stellen en op hun gemak waren.

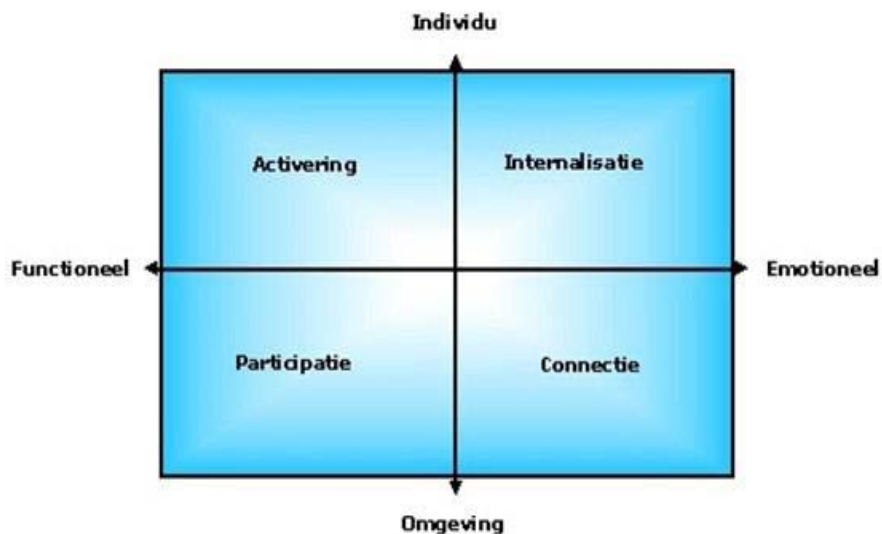
Hoofdstuk 2 Methodologie onderzoek

§2.1 Sociale Inclusie

Dit onderzoek richt zich op de vraag of de cursisten van Taal met Ouders na het volgen van het taaltraject een betere plek in de samenleving hebben gekregen. Er is onderzoek gedaan naar de sociale inclusie bij de deelnemers van het project Taal met Ouders. Sociale inclusie gaat over het deel uitmaken van de maatschappij. Het gaat over de vraag wanneer een inwoner een betere plek heeft in de samenleving. Sociale inclusie valt uiteen in vier processen die onder andere door de cursist in gang gezet kunnen worden (De Greef, Segers & Verté, 2010):

- Activering (leren om te weten)
- Internalisatie (leren om te zijn)
- Participatie (leren om te doen)
- Connectie (leren om samen te leven)

Figuur 1: model van Sociale Inclusie:

§2.2 Metingen

Om de sociale inclusie te meten is er in totaal bij 11 deelnemers zowel in een voor- als nameting het SIT-instrument (Sociale Inclusie na Transfer) afgenomen. Dit is een gevalideerde vragenlijst van de Greef, Segers en Verté (2010). De vragenlijst bestaat in totaal uit 54 items. Deze items zijn op basis van 7 variabelen die de onderliggende structuur van de vragenlijst vormen. Het gaat om de volgende variabelen:

1. Nationale taalvaardigheden
2. Digitale taalvaardigheden

3. Assertiviteit
4. Ontmoeten en ondernemen
5. Natuur- en sportactiviteiten
6. Arbeidsmarktpositie
7. Afname sociaal isolement

Om de effecten van het project Taal met Ouders op het gebied van sociale inclusie in kaart te brengen is gebruikt gemaakt van het statistische programma SPSS. Voor de analyse is er een t-toets voor twee gekoppelde steekproeven gebruikt (Paired-Samples T-Test).

§2.3 Taalverkener

Het beginniveau van de respondent is gepeild aan de hand van de Taalverkener Paspoort. De Taalverkener is een tool, waarmee organisaties op een snelle en eenvoudige manier mensen op het spoor kunnen komen die moeite hebben met lezen. Het is in 2013 door het lectoraat Management van Cultuurverandering, in samenwerking met verschillende deskundigen, ontwikkeld en gevalideerd en is geschikt voor omvangrijk veldonderzoeken. De Taalverkener bestaat uit een korte informatieve tekst over het aanvragen van een paspoort en zes vragen. Bij 0 t/m 3 vragen goed is er sprake van een indicatie van onvoldoende leesvaardig. Bij 4 t/m 6 vragen goed is er sprake van een indicatie van matig tot goed leesvaardig (Achbab, Fukkink, Straathof & Faddegon, 2015).

§2.4 Vragenlijst ouders De Keukentafel

Het project Taal met Ouders is aangesloten op het project De Keukentafel. De Keukentafel is een multidisciplinair programma waarbij studenten van de opleiding Pedagogiek 15 weken lang ondersteuning bieden aan een gezin. Er wordt in het programma gefocust op het creëren van een goede thuis-leeromgeving en op (schoolse) vaardigheden. Verder wordt er onderzoek verricht naar de ontwikkeling van het kind, de betrokkenheid en de zelfredzaamheid van de ouders en het creëren van een leeromgeving binnen het gezin.

Voor dit onderzoek is er gebruik gemaakt van de vragenlijsten voor ouders die het traject Taal met Ouders volgen en een kind bij de Keukentafel hebben. Deze vragenlijst is gebaseerd op de vragenlijst Einde Basisonderwijs (Vandenbergh, Cortois, De Bilde, Verschuere & Van Damme, 2011). De volgende variabelen zijn onderzocht:

- Schoolondersteunend gedrag
- Cognitieve stimulering

- Self-efficacy
- Taalvaardigheid en zelfredzaamheid

§2.5 Observaties

In het project De Keukentafel is er bij de huisbezoeken ook gebruik gemaakt van de Middle Childhood HOME (MC-HOME) (Caldwell & Bradley, 2003). Dit is een observatietool om de kwaliteit en de mate van stimulering in de thuisomgeving van een kind te monitoren. De MC-HOME bestaat uit 59 items verdeelt over de volgende acht subschalen:

- Responsiviteit
- Aanmoediging
- Emotioneel klimaat
- De aanwezigheid van leermateriaal
- Verrijking
- Familiegezelschap
- Familie integratie
- Fysieke omgeving

Voor het onderzoek zijn er nog extra subschalen toegevoegd: voeding, bewegen, slapen.

Hoofdstuk 3 Resultaten Pilot Onderzoek

§3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is een overzicht te vinden van de kenmerken van de cursistengroep en de scores op de Taalverkenner Paspoort. Daarnaast zijn in dit hoofdstuk de resultaten te vinden van de voor- en nametingen van de SIT-vragenlijsten. Deze resultaten zijn per gemeten variabele weergegeven.

Socio-demografische kenmerken cursisten

Geslacht	
Man	0 %
Vrouw	100 %
Leeftijd	
25-34	36,4 %
35-44	54,5 %
45-55	9,1 %
Arbeidsmarkstatus	
Wel baan	36,4 %
Geen baan	63,6 %
Opleiding	
Geen	81,8 %
Basisschool/lager onderwijs	9,1 %
WO	9,1 %
Geboorteland	
Bulgarije	27,3 %
China	9,1 %
Ghana	9,1 %
India	9,1 %
Marokko	9,1 %
Nigeria	9,1 %
Sri Lanka	9,1 %
Turkije	18,2 %

Taalverkenner Paspoort

Om een indicatie van het leesniveau te bepalen zijn er Taalverkenners Paspoort afgenomen bij de cursisten. Acht respondenten scoorden 3 of minder vragen goed en zijn onvoldoende leesvaardig. Drie respondenten scoorden 4 of 5 vragen goed en zijn hoogstwaarschijnlijk matig tot goed leesvaardig.

§3.2 Vragenlijst ouders De Keukentafel

Schoolondersteunend gedrag

De analyse van de vragen laat een behoorlijke eenduidigheid zien. Alle ouders geven aan dat zij met het kind praten over zijn/haar gedrag tegenover de leerkracht, met het kind praten over gebeurtenissen op school en het kind regelmatig complimentjes geven voor een prestatie op school. Bijna alle ouders geven ook aan met het kind te praten over zijn/haar prestaties op school en het gedrag van het kind tegenover klasgenoten. Een enkeling geeft aan dit niet te doen.

Cognitieve ondersteuning

Deze variabele laat veel minder eenduidigheid zien dan de variabele schoolondersteunend gedrag. Alle ouders gaven aan het kind aan te moedigen om te vertellen wat het buiten, op school, of in de klas heeft meegemaakt. Verder geven ook bijna alle ouders aan bij spelletjes de spelregels zelf uit te leggen en zelf vragen te stellen aan het kind bij het voorlezen van een versje, rijmpje of verhaaltje.

Uit de analyse valt op dat niet alle ouders het kind een verhaaltje vertellen of voorlezen uit een boek, 37,5% van de ouders doet daar niet aan. Verder praat 37,5% van de ouders niet met het kind over tv-programma's dat het kind heeft gezien en wordt er geen speelgoed gekocht met de intentie dat het kind er wat van zal leren.

Self-efficacy

Self-efficacy gaat over de persoonlijke overtuiging dat iemand capabel is om te doen wat nodig is om een taak te volbrengen op een bepaald kwaliteitsniveau (Bandura, 1997). De analyse van de vragen laat ook een behoorlijke eenduidigheid zien. Alle ouders geven aan dat zij zichzelf in staat achten om te zorgen dat het kind school belangrijk vindt, leuk vindt en te helpen om goede resultaten te halen. Verder geven bijna alle ouders aan dat zij ervoor kunnen zorgen dat het kind hard werkt voor school of geen problemen heeft op school. Het valt op dat de schaalscores aan de hoge kant zijn. Er kan hierbij sprake zijn van zelfoverschatting van ouders. Voor vervolgonderzoek is het interessant om een nameting te houden om te onderzoeken of de ouders na het volgen van De Keukentafel een realistische beeld hebben gekregen.

Taalvaardigheid en zelfredzaamheid

De analyse van de vragen laat zien dat 62,5% van de ouders hun brieven laten lezen door anderen in de sociale omgeving, niet zelfstandig een sollicitatiebrief kunnen schrijven en zich bij gesprekken met

bijvoorbeeld huisartsen en leraren laten ondersteunen door hun kinderen. De meeste ouders geven aan wel kennissen, familie en vrienden in de sociale omgeving te hebben die kunnen lezen en schrijven (87,5%).

§3.3 Observaties thuissituatie

Uit de observaties blijkt dat de ouders goed scoren op responsiviteit. Ouders hanteren een goed dagschema voor het kind en geven bijvoorbeeld complimenten aan het kind, stimuleren het kind om zelfstandig te lezen en een bijdrage te leveren aan gesprekken tijdens visite. Wat wel opvalt is dat bijna alle ouders geen complete zinsstructuren gebruiken in gesprekken.

De meeste ouders gaan minimaal één keer per maand naar de bibliotheek met het kind en hebben een aparte studieplek voor het kind. Verder hebben alle ouders toegang tot Internet en staat er een TV in het huis die verstandig wordt gebruikt en niet de hele dag aan staat. Wat betreft de aanwezigheid van leermateriaal zijn een aantal observaties zorgelijk: bijna alle ouders kopen en lezen geen kranten, er zijn nauwelijks woordenboeken aanwezig en bijna alle kinderen hebben geen toegang tot muziekinstrumenten. Verder hebben veel kinderen ook geen toegang tot tenminste tien boeken thuis.

§3.4 Sociale Inclusie

Activering

Activering gaat over het aanleren van nieuwe vaardigheden en het meer zelfredzamer worden. De ontwikkeling van taal- en digitale vaardigheden past daarin. Uit het onderzoek blijkt dat de toepassing van taalvaardigheden in de dagelijkse praktijk is toegenomen onder de deelnemers. De cursisten geven bijvoorbeeld aan dat ze beter gesprekken met anderen kunnen voeren en beter dingen kunnen begrijpen die ze op TV zien. De analyse laat zien dat de gemiddelde score van de nameting (7,04) hoger is dan de voormeting (5,78). Dit verschil is significant ($p < 0,05$). Ook de toepassing van digitale vaardigheden in de dagelijkse praktijk is toegenomen onder de deelnemers. Cursisten geven aan dat ze beter in staat zijn om de computer en internet te gebruiken. Het effect is op dit gebied het sterkst. Uit de analyse blijkt dat de gemiddelde score van de nameting (7,69) hoger is dan de voormeting (5,72). Dit verschil is ook significant ($p < 0,05$).

Internalisatie

Internalisatie gaat over het eigen maken van een nieuwe houding. De variabele assertiviteit gaat onder andere over het zelfvertrouwen van mensen, het opkomen voor jezelf en het probleemoplossend vermogen van mensen. Uit de analyse blijkt dat de gemiddelde score van de nameting (8,65) hoger is dan de voormeting (7,94). Dit verschil is significant ($p < 0,05$).

Participatie

Participatie gaat in op natuur- en sportactiviteiten, zoals werken in de tuin en het hebben van voldoende lichaamsbeweging. Uit de analyse blijkt dat de gemiddelde score van de nameting (5,84) hoger is dan de voormeting (5,68). Het gaat om een klein verschil dat niet significant is ($p > 0,05$).

Connectie

Connectie gaat over het vermogen om samen te leven en nieuwe mensen te ontmoeten. Het bestaat uit de variabelen ontmoeten en ondernemen en sociaal isolement. Uit de analyse blijkt dat voor de variabele ontmoeten en ondernemen de gemiddelde score van de nameting (7,84) hoger is dan de voormeting (7,11). Dit verschil is niet significant ($p > 0,05$). Als het gaat om de variabele sociaal isolement valt op dat de score van de nameting (1,90) lager is dan de voormeting (2,01). Volgens De Greef worden deelnemers die een afname constateren, tijdens het traject bewust van hun 'beperkingen' op het gebied van sociale inclusie. Kritische zelfreflectie kan er toe bijdragen dat deelnemers de mate van sociale inclusie lager waarderen en dus lager scoren bij de nameting dan bij de voormeting (De Greef, Segers, Nijhuis & Lam, 2014).

Arbeidsmarktpositie

Om de arbeidsmarktpositie te bepalen is er gekeken naar een aantal kenmerken van arbeidsontwikkeling. Bijvoorbeeld: het hebben van een betaalde baan, stage, vrijwilligerswerk en het actief zoeken naar een baan. Op het gebied van arbeidsontwikkeling is er een klein effect waar te nemen. Uit de analyse blijkt dat de gemiddelde score van de nameting (3,53) hoger is dan de voormeting (2,88). Het verschil is niet significant ($p > 0,05$).

Hoofdstuk 4 Conclusie & Aanbevelingen studiejaar 2015-2016

Conclusie

Dit onderzoek richt zich op de vraag of de cursisten van Taal met Ouders een betere plek in de samenleving hebben gekregen. De cursistengroep bestond uit 11 vrouwen van veel verschillende landen en met een laag opleidingsniveau.

Het onderzoek laat zien dat de ouders voldoende schoolondersteunend gedrag vertonen. Op het gebied van cognitieve ondersteuning valt op dat bijna 40% van de ouders geen verhaaltjes vertellen, niet voorlezen uit een boek of met het kind praten over tv-programma's die gezien zijn. Verder geeft bijna tweederde van de ouders aan dat zij zich op het gebied van taalvaardigheid en zelfredzaamheid laten ondersteunen door hun eigen kinderen of anderen uit de sociale omgeving.

Er wordt goed gescoord op responsiviteit, aanmoediging, verrijking, familiegezelschap, fysieke omgeving en het emotioneel klimaat. Als het gaat om de aanwezigheid van leermaterialen zijn een aantal observaties zorgelijk: bijna alle ouders kopen en lezen geen kranten, er zijn nauwelijks woordenboeken aanwezig en bijna alle kinderen hebben geen toegang tot muziekinstrumenten. Verder hebben veel kinderen ook geen toegang tot tenminste tien boeken thuis.

Het onderzoek laat zien dat alle deelnemers een toename ervaren van hun sociale inclusie na deelname aan het taaltraject Taal met Ouders. Met name de variabelen nationale taalvaardigheden, digitale vaardigheden en assertiviteit scoren significant veel hoger. Op de overige variabelen zijn voornamelijk kleine verschillen waar te nemen.

Aanbevelingen

Het advies is om het project Taal met Ouders voort te zetten in het studiejaar 2015-2016. Het onderzoek laat zien het taaltraject effect heeft op het gebied van sociale inclusie. Op de variabelen nationale taalvaardigheden, digitale vaardigheden en assertiviteit zijn er significante verschillen waargenomen. Het advies is ook om de cursistengroep/onderzoekspopulatie uit te breiden naar 40 cursisten om meer mensen te bereiken en daardoor het effect te vergroten. Een uitbreiding biedt tevens meer mogelijkheden om verdiepend onderzoek te verrichten naar de invloed van socio-demografische kenmerken en de leeromgeving. Er kan een ijzeren voorraad aan studenten worden gerealiseerd door het project in te bedden in het curriculum van meerdere opleidingen. Er is momenteel een samenwerking met de opleiding Toegepaste Psychologie. Deze opleiding is in staat om studenten te leveren die in het tweede jaar één dag per week een praktijkstage dienen uit te voeren. Om 40 cursisten te kunnen begeleiden kunnen er meer studenten ingezet worden. Daarvoor kan er ook in het samengewerkt worden met de opleiding Pedagogie die in het kader van praktijkstages studenten kunnen leveren.

Literatuur

Achbab, S., Fukkink, R., Straathof, A. & Faddegon, K. (2015). *Validatie Taalverkenner Paspoort en 1^e veldonderzoek Amsterdam Nieuw-West*. Amsterdam: HvA Publicaties.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.

Caldwell, B. M., & Bradley, R.H. (2003). *Home Observation for Measurement of the Environment: Administration Manual*. Tempe, AZ: Family & Human Dynamics Research Institute, Arizona State University.

De Greef, M., Segers, M. & Verté, D. (2010). Development of the SIT, an instrument to evaluate the transfer effects of adult education programs for social inclusion. *Studies in Educational Evaluation*, 36(1): 42-61.

De Greef, M., Segers, M., Nijhuis, J. & Lam, J. (2014). *Evaluatie Programma Taal voor het Leven*. Maastricht: Maastricht University.

Vandenberghe, N., Cortois, L., de Bilde, J., Verschueren, K., & Van Damme, J. (2011). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs. Vragenlijst Einde Basisonderwijs (schooljaar 2008-2009)*. (SSL/OD1/2011.45). Leuven: Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen (SSL).

Bijlage 1: Sociale Inclusie Test

Onderdeel 1: Algemene gegevens

Kruis bij elke vraag het hokje aan dat het beste bij u past.

- 1.1 Ik ben een:
- Man
 - Vrouw
- 1.2 Ik ben:
- In Nederland geboren
 - Niet in Nederland geboren
- 1.3 Hoe oud bent u? (vul uw leeftijd in)
- Ik ben jaar
- 1.4 De hoogste opleiding die ik heb afgemaakt:
- Speciaal onderwijs op de basisschool
 - De basisschool
 - Speciaal onderwijs op de middelbare school / het voortgezet onderwijs
 - De middelbare school / het voortgezet onderwijs
 - Iets wat lijkt op of gelijk is aan het MBO (Middelbare Beroepsopleiding) van nu
 - Iets wat lijkt op of gelijk is aan het HBO (Hogere Beroepsopleiding) van nu
 - Iets wat lijkt op of gelijk is aan de Universiteit van nu
 - Anders:
.....
- 1.5 Ik heb:
- 5 Jaar of minder op school gezeten
 - Tussen de 6 en 10 jaar op school gezeten
 - Tussen de 11 en 15 jaar op school gezeten
 - Meer dan 16 jaar op school gezeten
- 1.6 Ik heb vroeger:
- Wel een diploma voor een beroepsopleiding gehaald (minimaal MBO niveau 2) of het HBO of de Universiteit afgerond
 - Geen diploma voor een beroepsopleiding gehaald (minimaal MBO niveau 2)
- 1.7 Ik heb:
- Een betaalde baan
 - Een vrijwilligersbaan
 - Ik heb een betaalde baan en een vrijwilligersbaan
 - Geen baan
- 1.8 Hoe heet de organisatie waar u de cursus volgt? (Vul de naam in)
-
- 1.9 Hoe heet de cursus die u volgt? (Vul de naam in)
-
- 1.10 Heeft u een taalcoach of taalmaatje vanuit een ander project? (Dus iemand anders dan de docent of begeleider van deze cursus)
- Ja
 - Nee

Onderdeel 2

Dit onderdeel maakt u alleen in de tweede vragenlijst. In deze vragenlijst gaat u daarom meteen naar onderdeel 3.

Onderdeel 3: Wat kan ik?

U leest een paar uitspraken. Passen deze uitspraken bij u? Dat kan u aangeven door aan elke uitspraak een cijfer te geven van het cijfer 1 tot en met het cijfer 10.

*Cijfer 1 betekent: Past helemaal **NIET** bij mij en cijfer 10 betekent: Past helemaal bij mij. Geef aan elke uitspraak één cijfer voor hoe goed de uitspraak bij u past en kruis het hokje aan.*

Uitspraak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.1. Ik kan zeggen wat ik bedoel										
3.2. Ik kan de Nederlandse taal schrijven										
3.3. Ik kan luisteren naar wat anderen te zeggen hebben										
3.4. Ik kan met anderen een gesprek voeren										
3.5. Ik kan schrijven wat ik bedoel										
3.6. Ik kan samenwerken										
3.7. Ik begrijp dingen die ik op TV zie										
3.8. Ik begrijp dingen die ik op de radio hoor										
3.9. Ik kan de krant, een boek of iets anders lezen										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.10. Ik kan de computer gebruiken										
3.11. Ik kan internet gebruiken										
3.12. Ik kan via internet met anderen mensen spreken of schrijven										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.13. Ik heb zelfvertrouwen										
3.14. Ik kan voor mezelf opkomen										
3.15. Ik kan er voor zorgen dat er geen ruzie komt en als het moet deze oplossen										
3.16. Ik kan problemen oplossen										
3.17. Ik kan goed en gemakkelijk keuzes maken										

Onderdeel 4A: Wat doe ik?

U leest een paar uitspraken. Passen deze uitspraken bij u? Dat kan u aangeven door aan elke uitspraak een cijfer te geven van het cijfer 1 tot en met het cijfer 10.

Cijfer 1 betekent: Past helemaal **NIET** bij mij en cijfer 10 betekent: Past helemaal bij mij. Geef aan elke uitspraak één cijfer voor hoe goed de uitspraak bij u past en kruis het hokje aan.

Uitspraak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4.1. Ik doe activiteiten buitenshuis										
4.2. Ik ontmoet voldoende mensen										
4.3. Ik doe nieuwe contacten op										
4.4. Ik ervaar nieuwe contacten als heel positief										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4.5. Ik ga de natuur in										
4.6. Ik werk in de tuin										
4.7. Ik heb voldoende lichaamsbeweging										
4.8. Ik neem deel aan sportactiviteiten										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4.9. Ik heb een betaalde baan										
4.10. Ik doe vrijwilligerswerk										
4.11. Ik loop stage										
4.12. Ik ben actief naar een baan aan het zoeken										
4.13. Ik heb een betaalde baan en iemand begeleidt mij										

Onderdeel 4B: De mensen om me heen

Kruis achter elke uitspraak één hokje aan in welke mate de uitspraak bij u past. Kies nu voor ja, min of meer of nee.

Uitspraak	Ja	Min of meer	Nee
4.14. Er is altijd wel iemand in mijn omgeving waar ik naar toe kan met mijn dagelijkse problemen			
4.15. Ik mis een echte goede vriend of vriendin			
4.16. Ik ervaar een leegte om me heen			
4.17. Er zijn genoeg mensen waar ik naar toe kan als ik problemen heb			
4.18. Ik mis gezelligheid om me heen			
4.19. Ik vind mijn kennissenkring te klein			
4.20. Ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen			
4.21. Er zijn genoeg mensen met wie ik me nauw verbonden voel			
4.22. Ik mis mensen om me heen			
4.23. Vaak voel ik me alleen			
4.24. Wanneer ik daar behoefte aan heb, kan ik altijd bij mijn vrienden terecht			

Bijlage 2: Taalverkenner Paspoort

Een nieuw paspoort aanvragen

Zo werkt het:

Aanvragen U koopt een nieuw paspoort op het gemeentehuis. **U moet het paspoort eerst aanvragen.** Maak een afspraak op het stadhuis of ga erheen tijdens de inloopuren.

Betalen en ophalen U moet uw paspoort betalen bij de aanvraag. Na vijf werkdagen kunt u het ophalen. U krijgt hier geen bericht van.

Zelf aanvragen U kunt het paspoort alleen zelf aanvragen en ophalen. U kunt niet iemand anders machtigen om een paspoort voor u aan te vragen.

Voorwaarden U moet ingeschreven staan in de gemeente waar u uw paspoort aanvraagt. Of hier een postadres hebben. Verder moet u de Nederlandse nationaliteit hebben.

Dit moet u meenemen:

Eén kleurenpasfoto De foto moet aan speciale eisen voldoen. Ga naar een professionele fotograaf en zeg dat de pasfoto voor uw paspoort is.

Al uw Nederlandse en buitenlandse reisdocumenten. Ook als ze niet meer geldig zijn. Hebt u geen oud reisdocument meer? Dus geen oud paspoort of identiteitskaart? Neem dan een ander identiteitsbewijs mee, bijvoorbeeld een rijbewijs. Hebt u geen ander identiteitsbewijs? Dan vertelt de medewerker van het stadhuis wat u moet doen.

Vragen

Lees eerst de tekst en beantwoord dan de volgende vragen:

1. Kun je op elk moment van de dag een paspoort aanvragen?

.....

2. Krijg je een bericht als je paspoort klaar is?

.....

3. Kan een inwoner van Amsterdam overal in Nederland een paspoort aanvragen?

.....

4. Wat moet je meenemen als je een paspoort aanvraagt?

.....

5. Wat kun je meenemen als je geen oud paspoort of identiteitskaart hebt?

.....

6. Wat gebeurt er als je geen oud reisdocument of ander identiteitsbewijs hebt?

.....

Behaalde score: goed

Geadviseerd om een taal cursus te volgen

De respondent is gestopt omdat hij/zij aangaf de leestekst niet te kunnen lezen/ te begrijpen

De respondent is gestopt omdat hij/zij aangaf de vragen niet te begrijpen

De respondent is gestopt om een andere reden, namelijk.....

Bijlage 3: Vragenlijst voor Ouders/Verzorgers

Beste Ouder/ verzorger,

Uw kind doet mee aan De Keukentafel. De Keukentafel probeert verschillende doelen te bereiken. Om te kijken of deze doelen bereikt worden, vragen wij u aan het begin en aan het einde van het project om deze vragenlijst in te vullen.

Het eerste deel gaat over uw kind: Over hoe hij/zij het vindt op school en hoe hij/zij zich gedraagt. Het tweede deel gaat over hoe u met uw kind omgaat met betrekking tot school. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het is belangrijk dat u zo eerlijk mogelijk antwoord geeft op de vragen. Als u vragen niet begrijpt kunt u het vragen aan een medewerker.

Datum:

Naam school:

Naam Kind:

Ik ben de vader/ moeder/ anders.....

Geslacht kind: jongen / meisje

Leeftijd:

Groep:

Deel 1: vragen over uw kind

Geef bij de onderstaande uitspraken aan hoe waar deze zijn voor uw kind.	Helemaal niet waar	Niet waar	Niet waar/ niet onwaar	Waar	Helemaal waar
Plezier op school					
✓ Mijn kind is blij dat hij/zij op deze school zit	☐	☐	☐	☐	☐
✓ De meeste lessen op school vindt mijn kind vervelend	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Mijn kind vindt dat hij/zij op deze school genoeg leuke dingen doet	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Meestal heeft mijn kind plezier in het werk voor school	☐	☐	☐	☐	☐
Schoolwelbevinden					
✓ Mijn kind gaat met tegenzin naar school	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Mijn kind vindt de meeste activiteiten in de klas leuk	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Mijn kind vindt school niet leuk	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Mijn kind amuseert/vermaakt zich op school	☐	☐	☐	☐	☐

Geef bij de onderstaande uitspraken aan hoe waar deze zijn voor uw kind.		Helemaal niet waar	Niet waar	Niet waar/niet onwaar	Waar	Helemaal waar
Globaal academisch zelfconcept						
✓	Mijn kind denkt dat hij/zij goed is in de meeste vakken op school	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind denkt dat hij/zij goede beoordelingen haalt in alle vakken op school	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind denkt dat hij/zij snel dingen leert in alle vakken op school	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind denkt dat hij/zij slecht is in alle vakken op school	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind denkt dat de opdrachten in alle vakken op school gemakkelijk zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Taakgerichtheid						
✓	Mijn kind wil in de klas zoveel mogelijk leren	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind vindt het belangrijk dat hij/zij beter wordt in de dingen die hij/zij al kan	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind wil veel nieuwe dingen kunnen	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind vindt het belangrijk dat hij/zij veel nieuwe dingen leert	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind vindt het belangrijk dat hij/zij de leerstof heel goed begrijpt	☐	☐	☐	☐	☐
Werkhouding						
✓	Mijn kind werkt hard voor taal	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind doet erg zijn/haar best bij taal	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind werkt hard voor rekenen	☐	☐	☐	☐	☐
✓	Mijn kind doet erg zijn/haar best bij rekenen	☐	☐	☐	☐	☐

Deel 2: Vragen over uzelf

De volgende vragen gaan over de opvoeding van uw kind. Misschien heeft u meer kinderen maar het is de bedoeling dat u de uitspraken leest alsof ze gaan over het kind waarover al gesproken is. Er kunnen vragen zijn waarvan u misschien denkt: "Ik denk of doe het liefst zo, maar in werkelijkheid komt daarvan niet zo veel terecht". Geef u in dat geval als antwoord aan wat u echt doet of denkt. U moet bij elke uitspraak aangeven in welke mate u vindt dat die uitspraak van toepassing is op uw kind. Denk niet te lang na bij een vraag, vul in wat u het eerst denkt.

Geef bij de onderstaande uitspraken aan hoe waar deze zijn voor uw kind.	Helemaal mee oneens	Behoorlijk mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Behoorlijk mee eens	Helemaal mee eens
Schoolondersteunend gedrag						
✓ Ik praat met mijn kind over haar/zijn gedrag tegenover de leerkracht.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik praat met mijn kind over zijn/haar prestaties op school.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik praat met mijn kind over zijn/haar gedrag tegenover klasgenoten.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik praat met mijn kind over gebeurtenissen op school.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik geef mijn kind regelmatig complimentjes voor een prestatie op school.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cognitieve stimulering						
✓ Ik vertel mijn kind een verhaaltje of lees voor uit een boekje.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Bij de meeste spelletjes leg ik de regels van het spel eerst uit.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik koop speelgoed omdat ik denk dat mijn kind er wat van zal leren.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik moedig mijn kind aan te vertellen wat het buiten, op school, of in de klas heeft meegemaakt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Als mijn kind een tv-programma heeft gezien praat ik er over met mijn kind.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik stel zelf vragen aan mijn kind bij het voorlezen van een versje, rijmpje of verhaaltje.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Geef bij onderstaande zinnen aan hoe goed u denkt dat u dit kan:	Helemaal niet goed	Behoorlijk niet goed	Beetje niet goed	Beetje goed	Behoorlijk goed	Helemaal goed
✓ Ik kan zorgen dat mijn kind school belangrijk vindt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik kan zorgen dat mijn kind hard werkt voor school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik kan zorgen dat mijn kind geen problemen heeft op school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik kan mijn kind helpen om goede resultaten te halen op school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik kan zorgen dat mijn kind het leuk vindt op school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik kan mijn kind laten zien dat hard werken voor school belangrijk is voor later	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taalvaardigheid en zelfredzaamheid	Helemaal onwaar	Behoorlijk onwaar	Beetje onwaar	Beetje waar	Behoorlijk waar	Helemaal waar
✓ Brieven laat ik lezen door anderen in mijn sociale omgeving	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Ik kan zelfstandig een sollicitatiebrief schrijven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ ik kan zelfstandig een gesprek voeren met de leraar van mijn kind	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Als ik naar de belastingdienst ga neem ik altijd iemand mee	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Mijn kind ondersteunt mij bij gesprekken (met leraren, huisarts et cetera)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
✓ Veel van mijn kennissen, familie en vrienden kunnen niet lezen en schrijven	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Bijlage 4: Middle Childhood Home

Family Name-

_____ Date _____ Visitor _____

Address _____

Child's name _____ Birth

date _____ Age _____ Sex _____

Interviewer _____ If other than parent, relationship to
child _____

Family composition (persons living in household, including sex and age of
children) _____

Family ethnicity _____ Language
spoken _____

Maternal education _____ Paternal
education _____

Is mother employed? _____ Type of work when
employed _____ Hrs/Wk _____

Is father employed? _____ Type of work when
employed _____ Hrs/Wk _____

Current child care
arrangements _____

Summarize past year's
arrangements _____

Other person(s) present during
visit _____

SUMMARY

Subscale	Possible score	Median	Actual score	Comments
I RESPONSIVITY	10	9		
II ENCOURAGEMENT OF MATURITY	7	5		
III EMOTIONAL CLIMATE	8	7		

IV LEARNING MATERIALS & OPPORTUNITIES	7	5		
V ENRICHMENT	8	6		
VI FAMILY COMPANIONSHIP	6	5		
VII FAMILY INTEGRATION	4	3		
VIII PHYSICAL ENVIRONMENT	8	7		
TOTAL SCORE	59	46		

Middle Child HOME Record Form

Place a plus (+) or minus (-) in the box alongside each item depending on whether the behavior is observed during the visit or the parent reports that the conditions or events are characteristic of the home environment. Enter the subtotals and the total on the Summary Sheet. **Observation (O), Either (E) or Interview (I) is indicated for each item.**

I RESPONSIVITY	
1. Family had fairly regular & predictable daily schedule for child (meals, day care, bedtime hour, how much TV, homework, etc.) I	
2. Parent sometimes yields to child's fears or rituals (allows night light, accompanies child to new experiences, etc.) I	
3. Child has been praised at least twice during past week for doing something. I	
4. Child is encouraged to read on his own. I	
5. Parent encourages child to contribute to the conversation during visit. O	
6. Parent shows some positive emotional response to praise of child by Visitor. O	
7. Parent responds to child questions during visit. O	
8. Parent uses complete sentence structure and some long words in conversing. O	
9. When speaking of or to child, parent's voice conveys positive feelings. O	
10. Parent initiates verbal interchanges with Visitor, asks questions, makes spontaneous comments. O	
IV LEARNING MATERIALS & OPPORTUNITIES	
26. Parent buys and reads a newspaper daily. I	
27. Family has a dictionary and encourages child to use it. I	
28. Child had visited a friend by him/herself in the past week. I	
29. Child has free access to tapes, CD or record player of radio. I	
30. Child has free access to musical instrument (piano, drum, ukulele or guitar, etc.) I	
31. Child has free access to at least ten appropriate books. E	
32. Child had free access to desk or suitable place for reading or studying. I	
33. House has at least two pictures or other type of art work on the walls. O	
V ENRICHMENT	
34. Family has a TV, and it used judiciously, not left on continuously. I	
39. Child has access to a library card, and family arranges for child to go the library once a month. I	
VIII PHYSICAL ENVIRONMENT	
52. Child's room has a picture or wall decoration appealing to children. E	
53. The interior of the home or apartment is not dark or perceptually monotonous. O	
54. In terms of available floor space, the rooms are not overcrowded with furniture. O	

55. All visible rooms of the house are reasonably clean and minimally cluttered. O	
56. There is at least 100 square feet of living space per person in the house. O	
57. House is not overly noisy --- TV, shouts of children, radio, etc. O	
58. Building has no potentially dangerous structural or health defects (e.g. plaster coming down from ceiling, stairway boards missing, rodents, etc.). O	
59. Child outside play environment appears safe and free of hazards. (No outside play area requires an automatic minus). O	
TOTALS I _____ IV _____ V _____ VIII _____	

I VOEDING	
1. Eet het kind voldoende fruit (twee stuks per dag)? E	
2. Eet het kind voldoende groente (twee stuks per dag)? E	
3. Drinkt het kind geen suikerhoudende dranken (limonade, frisdrank, vruchtensappen)? E	
4. Heeft het kind een goede balans qua gewicht/lengte? E	
Opmerkingen over voeding:	
II BEWEGEN	
5. Zit het kind op een sport? I	
6. Speelt het kind buiten? E	
Opmerkingen over bewegen:	
III SLAPEN	
7. Gaat het kind op tijd (voor zijn/haar leeftijd) naar bed? I	
8. Ziet het kind er uitgerust uit (gezonde kleur, geen wallen, etc.)? O	
Opmerkingen over slapen:	
IV THUISITUATIE	
9. De ouders spreken Nederlands met hun kind(deren). O	
10. Er wordt thuis buitenlandse televisie gekeken via satelliet. E	
11. Er liggen geen aanzienlijk hoeveelheid (ongepende) brieven/post in huis. O	
12. De ouders hebben toegang tot internet en maken hier dagelijks gebruik van. E	
13. De ouders zijn in staat brieven/post te lezen zonder hulp van gezinsleden. I	
14. Broers en zussen zijn betrokken bij het huiswerk maken van het kind. I	
Opmerkingen over de thuissituatie:	
TOTAAL I _____ II _____ III _____ IV _____	

© Hogeschool van Amsterdam
Oktober 2015

AMSTERDAMS KENNISCENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJKE INNOVATIE
Lectoraat Management van Cultuurverandering
Wibautstraat 80-86
Postbus 1025
1000 BA Amsterdam
www.hva.nl/akmi